

Deklarace z Fontainebleau

Poprvé spočívají osudy biosféry v rukou jednoho jediného druhu. Ani pán, ani otrok, člověk by měl od nynějška — vzhledem k svému technologickému působení — převzít odpovědnost za další vývoj přírodního bohatství tohoto světa. Jeho moc nemající obdoby je zjevně bezmezná a je třeba užívat jí ohleduplně, vynalézavě a moudře.

A přece jsme si nikdy jindy jako teď na konci století vyznačujícího se explozí nového poznání nepřipadali tak pošetilí, dokonce nevědomí v záležitostech planety životelky. Jestliže již od počátku lidstva náš druh ovlivňuje své nejbližší prostředí tím, že kácí stromy a lesy, bez ustání mění krajiny, tu vysouší bažiny a onde vymrskává půdy, přičemž hubí množství druhů, nikdy předtím jsme nezasahovali rány tak globální a tak hluboké. Dnes jsou na celé planetě hluboce rozvráceny její životní podmínky rozsahem našich činností a strašlivou silou naší techniky.

Před čtyřiceti lety, kdy byla vytvořena IUCN, nikdo nemohl předvídat ztenčení ochranné vrstvy ozónu nebo globální oteplení způsobené člověkem. Ještě před čtyřiceti lety znečištěná moře, toxické odpady a kyselé deště nebyly aktuálními problémy. Od té doby se lidská populace víc než zdvojnásobila a spěje k hrozbě zničení tropických lesů a vyhubení tisíců druhů.

Má-li být osud lidstva vrácen na cesty vedoucí k nadějně budoucnosti, je zapotřebí odedneška klást základy k člověčenství méně agresivnímu, více respektujícímu situaci Země. Člověčenství založenému na uvědomění si vzájemných ekologických vztahů této planety a na účtě k životu ve všech jeho podobách. Člověčenství, čerpajícímu ze všech učení, ze všech kultur, ze všech tradic.

Měli bychom konečně již jednou uznat, že dodržování lidských práv vyžaduje zachování práv našeho životního prostředí. Jestliže člověk má právo na zdravé a produktivní životní prostředí, na čistý vzduch, na pitnou vodu, má také povinnost předat tyto základní zdroje svým následovníkům, zachovat úžasnou rozmanitost druhů, chránit zranitelnou rovnováhu biosféry. Jde přitom o duchovní, kulturní i hmotné přežití našeho vlastního druhu. Tato odpovědnost je nezadatelná, kolektivní a individuální.

Politici, hospodáři a společenská činitel by se všichni měli postarat o to, aby světové zdroje byly konečně dostupné všemu lidstvu a přestaly být předmětem neomezené spotřeby pro pouhou menšinu. Nahraďme rozvoj, který je založen na destrukci, erozi a znečišťování, setrvalým rozvojem chránícím kvalitu půd, ovzduší a vod, zachovávajícím diverzitu a produktivitu zemí i moří. Je to jediná cesta, která může zajistit blahobyt, důstojnost a rozkvět současným i budoucím populacím lidstva.

Poněvadž chránit přírodu znamená pečovat o lidi. Je třeba rozbít ďábelský kruh plodící zamotané pletivo úpadku životního prostředí a bída. Uvolnit toto soužení, nastolit trvalou rovnováhu mezi lidskými populacemi a přírodními zdroji a pro řešení se přitom obracet k vědě, k výchově, ve společensky konstruktivním kontextu: to je odpovědností nás všech.

K zajištění úspěchu se ochránářské strategie musí opřít o neaktivnější síly v každé zemi, od nejdlehlší vesnice až po hlavní město. Tyto plány také musí počítat s bohatou zkušeností a moudrostí všech tradic a všech kultur. Budou mít na srdci zájmy skupin společenských vyděděnců na venkově i ve městech. A také udělí spravedlivější roli ženám, na kterých často spočívá nejtěžší břemeno rozvoje.

V tento den, 5. října 1988, vzdáváme čest odvaze, iniciativě a předvídavosti těch, kdo před 40 lety založili Mezinárodní unii pro ochranu přírody právě zde ve Fontainebleau. Unie, jež se dnes stala Světovým svazem pro přírodu, sdružuje všechny státy, nevládní organizace a vědecké orgány, které chtějí společně pracovat pro věc ochrany přírody integrované s rozvojem. Více než symbol, tento svaz ztělesňuje naději. Naději, že bezduchý a nelítostný boj, který člověk vyhlásil přírodě, může brzy skončit. Naději, že za dalších čtyřicet let od dnešního dne bude dosaženo skutečné symbiózy mezi člověkem a jeho životním prostředím a že dvanáct cílů, jež z hlediska ochrany biosféry navrhla IUCN, bude směle realizováno.

Vyzýváme muže a ženy všech zemí, aby na znamení svého odhodlání a solidarity podepsali tuto deklaraci a takto stvrdili smlouvu o neútočení a o životně důležitém sepětí s přírodou.

Mezinárodní seminář ke 40. výročí založení Mezinárodní unie pro ochranu přírody, Fontainebleau, dne 5. října 1988

Doplněk k článku o pěstování druhu *Pachypodium namaquanum*

Foto R. Šubík

Po odeslání dvojice článků o vzácném a obtížně pěstovatelném druhu *Pachypodium namaquanum* do redakce Živy se mi dostaly do rukou materiály publikované v časopise Aloe (25:6 — 7, 1988). J. A. Retief pěstuje v Pretorii v kultuře několik desítek rostlin již více než 15 let. Po deseti letech poprvé zakvetly semenáče ve velikosti 30 cm výšky a 10 cm šířky. První květenství byla chudá s několika květy, v posledních letech však pravidelně obsahují více než 15 (až 25) květů. J. A. Retief pěstuje pravokořenné semenáče z kulturních semen s vysokou klíčivostí. První fáze růstu probíhají ve stínu při trvalé vlhkosti a pravidelném přihnojování. Větší, asi 1 rok staří jedinci, mají vegetační rytmus asi 10 měsíců růstu a 2 měsíce stagnace. Zálivka se doporučuje jednou týdně, přihnojování jednou za 3 — 4 týdny. Doporučuje substrát s přidávkou vápence (v přírodě roste *P. namaquanum* na žulách!) a teplotu nepřevyšující 35 °C (vysoké teploty vedou k opadu listů a přerušení růstu). Rostliny v kultuře považuje za citlivé zejména na vysokou teplotu, přesychání kořenového balu anebo naopak na nízké teploty a současnou vlhkost v kořenech. V kultuře je nutné umělé opylování. Semena mají krátkou životnost a jsou citlivá na chemické (fungicidní) prostředky. Výskyt škůdců je vzácný a pokud se objevili červci, postačilo ošetření organofosfáty. J. A. Retief uzavírá svůj článek nadějí, že ve vhodných krajích s tropickým slunným klimatem bude reprodukce druhu *P. namaquanum* bez velkých problémů a brzy bude tato rostlina dostupná pro běžné pěstování.

Pro zajímavost ještě dodávám, že byli získáni kříženci druhů *Pachypodium namaquanum* a *P. lealii*, jejichž pěstování je snadné a semenáče jsou velmi dekorativní.

Jan Říha